

Sygn. akt I ACa 2137/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Beata Kozłowska

Sędziowie: SA Robert Obrębski (spr.)

SO (del.) Agnieszka Łukaszuk

Protokolant: Katarzyna Juć

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 16 lipca 2015 r., sygn. akt XXVI GC 280/14

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w części w ten sposób, że oddala powództwo o należność główną w kwocie **3 266, 49 zł (trzy tysiące dwieście sześćdziesiąt sześć złotych czterdzieści dziewięć groszy);****
- 2. oddala apelację w pozostałym zakresie;**
- 3. zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwotę 2 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Agnieszka Łukaszuk Beata Kozłowska Robert Obrębski

Sygn. akt IA Ca 2137/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 4 marca 2014 r. (...) spółka z o.o. z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie od (...) spółki z o.o. z siedzibą w J. kwoty 85299,98 zł wraz z ustawowymi odsetkami od częściowych należności z tytułu czynszu i mediów za wynajęcie pozwanej pawilonu handlowego przy ul. (...) w J. oraz osobno z odsetkami w wysokości trzykrotności odsetek ustawowych od częściowych kwot podanych w żądaniu pozwu za okres od marca 2010 r. do maja 2013 r. ze względu na nieuiszczenie tych należności, wynikające z tego, że próby ich potrącenia ze strony pozwanej nie odniosły skutku. Zapisy umowy łączącej strony wyłączały bowiem uprawnienie najemcy dotyczące potrącenia z własnymi wierzytelnościami wynikających z tej umowy należności powódki jako wynajmującego wobec pozwanej. W toku procesu powódka cofnęła pozew w części dotyczącej uiszczonych przez pozwaną kwoty 12026,85 zł i wniosła

o umorzenie postępowania w tym zakresie. W piśmie procesowym z dnia 9 października 2014 r., sprecyzowała ostatecznie, że wniosła o zasądzenie od pozwanej kwoty 83273,12 zł wraz maksymalnymi odsetkami przewidzianymi art. 359 § 2² k.c. od częściowych pozycji za okres od 2010 r. do 19 grudnia 2012 r. oraz w wysokości ustawowej od oddzielnie podanych pozycji za okres od 5 czerwca 2010 r. do 1 stycznia 2013 r. Powódka przyznawała, że na należność główną składały się też należności czynszowe i koszty za korzystanie przez stronę pozwaną z mediów z okresu wcześniejszego niż trzyletni terminu przedawnienia tych należności. Podała, że wskazane należności zostały objęte fakturami korygującymi, w których został określony nowy termin ich płatności, przypadający przed upływem wskazanego terminu przedawnienia, liczonego też od daty bezskutecznego wezwania pozwanej, wnioskiem z 19 lipca 2013 r., do próby ugodowej przez Sądem Rejonowym w Jaśle.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa. Podawała, że uiszczyła cofniętą przez powódkę część należności. Pozostałą natomiast w całości potrąciła ze swoją wierzytelnością w łącznej wysokości 227804,36 zł, którą nabyła przez niedokonanie ze strony powódki zapłaty części należności za towary zamawiane przez powódkę w celu odsprzedaży w sieci sklepów wielkopowierzchniowych, będące wynikiem bezzasadnego pobierania przez powódkę opłat za pozorowane usługi, które nie były faktycznie realizowane. Pozwana wskazywała ponadto, że mimo odmiennych postanowień umowy najmu pawilonu handlowego, pomiędzy stronami dokonywane były potrącenia wzajemnych wierzytelności, które były w ten sposób umarzane za zgodą obu stron. Pozwana powoływała się ponadto na zarzut przedawnienia należności głównej w części dotyczącej czynszu i mediów, które stały się wymagalne w okresie wcześniejszym niż trzy lata poprzedzające wniosek ugodowy i wytoczenie powództwa. Zaprzeczała, by wystawienie w tym zakresie faktur korygujących mogło mieć wpływ na wymagalność tych roszczeń oraz bieg terminu ich przedawnienia.

Postanowieniem z dnia 2 września 2014 r. Sąd Okręgowy umorzył postępowanie w zakresie roszczenia głównego dotyczącego zasądzenia kwoty 12026,85 zł oraz w zakresie różnicy pomiędzy trzykrotnością żądanych od tej kwoty odsetek ustawowych a odsetkami w wysokości 16 % w roku. Wyrokiem zaś z dnia 16 lipca 2015 r., Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej na rzecz strony powodowej pozostałą należność główną w kwocie 83273,12 zł z odsetkami umownymi w wysokości 16 % stanowiących maksymalną wysokość odsetek czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od częściowych pozycji z punktów od a do gg oraz z odsetkami ustawowymi od osobno podanych kwot częściowych w punktach od a do lll za okres od maja 2010 r. do stycznia 2013 r. Ponadto Sąd Okręgowy ustalił, że pozwana obowiązana jest pokryć wszystkie koszty poniesione przez powódkę w tej sprawie. Uznał bowiem, że powódka wygrała sprawę w 100 % żądania. Szczegółowe rozliczenie kosztów procesu zostało natomiast pozostawione referendarzowi sądowemu.

Na podstawie dokumentów złożonych do akt Sąd Okręgowy ustalił, że 30 marca 2004 r. pomiędzy powódką a K. J., w miejsce której jako najemca wstąpiła pozwana spółka, została zawarta umowa najmu pawilonu handlowego przy ul. (...) w J., w której została podana stawka czynszu miesięcznego i zasady obciążania najemcy opłatami za media, które ponosiła powodowa spółka jako wynajmujący. Ustalono również zasady płatności tych należności. Sąd Okręgowy ustalił na podstawie § 5 ust. 3 pkt II tej umowy, że najemca przyjął na siebie obowiązek niedokonywania potrąceń własnych należności z wierzytelnościami powódki wynikającymi z tej umowy. W dniu 2 stycznia 2008 r., jak ustalił Sąd Okręgowy, pomiędzy stronami została ponadto zawarta umowa określająca warunki współpracy handlowej polegającej na dostarczaniu przez stronę pozwaną towarów zamawianych przez powódkę zobowiązaną do świadczenia usług marketingowych na rzecz strony pozwanej. Podobne umowy, jak ustalił Sąd Okręgowy, zostały także zawarte w następnych latach. Na podstawie dokumentów złożonych przez pozwaną, ustalone również zostało, że na podstawie tych umów powódka obciążyła pozwaną należnościami z tytułu wskazanych usług na kwotę 227804,36 zł, która została potrącona z należną pozwaną części ceny z kolejnych dostaw, realizowanych na zamówienia powódki, która na podstawie umowy najmu wystawiła faktury z tytułu czynszu oraz kosztów mediów używanych przez pozwaną na łączną kwotę 95299,97 zł. Została z niej zapłacona przez stronę pozwaną, jak podał Sąd Okręgowy, kwota 12026,85 zł, do której postępowanie zostało umorzone. Sąd Okręgowy podał na jakie zaległe należności wskazana kwota została zaliczona.

W tabeli zastosowanej w uzasadnieniu Sąd Okręgowy opisał pozostałe pozycje należności pozwanej w stosunku do powódki z tytułu czynszu za najem pawilony handlowego oraz za media. Zostały więc podane kwoty, terminy ich wymagalności, numery faktur, w tym dane dotyczące korekt faktur objętych zarzutem przedawnienia oraz okresy, za jakie zostały one pierwotnie naliczone, jak również terminy płatności skorygowanych należności, które przypadały na dzień 10 listopada 2010 r. co do należności wymienionych w pozycjach od 16 do 23 w tabeli opracowanej przez Sąd Okręgowy, jak też na dzień 29 grudnia 2011 r. w zakresie należności ujętych w pozycjach od 52 do 93 tej tabeli.

Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że pismem z 23 grudnia 2011 r. pozwana złożyła oświadczenie o potrąceniu swojej wierzytelności w kwocie 20065,56 zł ze wskazanymi wierzytelnościami powódki w kwocie 15144,01 zł, jak też że kolejnymi pismami z 7 marca 2012 r. i z 31 stycznia 2013 r. usiłowała potrącić pozostałą częśći należności powódki z tabeli z dużo większymi należnościami własnymi z tytułu niezapłaconej części ceny za towary dostarczone powódce w związku z niewykonywaniem przez stronę powodową pozorowanych usług przewidzianych w umowach dotyczących współpracy handlowej realizowanej pomiędzy stronami. Powódka nie uznała skuteczności tych potrąceń. W sytuacji, gdy pozwana nie wypełniła obowiązków związanych z zaplaceniem zaległych należności czynszowych i za media, pismem z 25 lutego 2013 r., jak ustalił Sąd Okręgowy, powódka wypowiedziała pozwanej umowę najmu z dnia 30 marca 2004 r, a pismem z dnia 2 lipca 2013 r. wezwała pozwaną do zaplaceniu kwoty 95299,97 zł. Wnioskiem z 19 lipca 2013 r., skierowanym do Sądu Rejonowego w Jaśle, wezwała natomiast pozwaną do próby ugodowej w zakresie podanej należności. Sąd Okręgowy ustalił, że w 2009 r. pomiędzy stronami dochodziło do kompensowania wzajemnych wierzytelności do kwoty 49195,85 zł.

Oceniając znaczenie prawne podanych okoliczności, Sąd Okręgowy uznał powództwo, które nie zostało cofnięte, za uzasadnione. Nie podzielił bowiem w jakiegokolwiek części ani skuteczności czynności potrąceń dokonywanych przez pozwaną, ani też zarzutu przedawnienia należności, które były objęte fakturami korygującymi. Został w nich bowiem podany, jak uznał Sąd Okręgowy, termin ich płatności, który przypadał na 29 grudnia 2011 r. Nie upłynął więc, w ocenie Sądu Okręgowego, trzyletni termin przedawnienia tych należności.

Uzasadniając bezskuteczność potrąceń, na które powoływała się strona pozwana, Sąd Okręgowy wskazał na zapis umowy najmu łączącej strony, który wyłączył uprawnienie najemcy dotyczące potrącania własnych należności z wierzytelnościami przysługującymi powódce na podstawie tej umowy. Jeśli więc powódka nie uznawała skuteczności potrąceń dokonywanych przez stronę pozwaną, nie można było uznać, według Sądu Okręgowego, aby wyrażała zgodę na kompensowanie wzajemnych wierzytelności. Okoliczność dokonywania tego rodzaju kompensat w 2009 r. na łączną kwotę 49195,85 zł nie miała więc w tym zakresie istotnego znaczenia. Nie wykazywała bowiem zgody powódki na tego rodzaju praktykę ponad podaną kwotę.

Sąd Okręgowy uznał ponadto, że potrącenia bezskutecznie dokonywane przez pozwaną dotyczyły wierzytelności z tytułu opłat przez przyjmowanie ze strony powódki towarów pozwanej do sprzedaży w swoich sklepach, czyli z tytułu tzw. opłat półkowych, których pobieranie stanowi delikt nieuczciwej konkurencji określony w art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Wynikające z tego tytułu należności są pierwotnie bezterminowe. Stają się więc wymagalne po wezwaniu dłużnika do ich uregulowania, zgodnie z art. 455 k.c. Dostrzegając, że przed skierowaniem do powódki oświadczeń co do potrącenia przez pozwaną własnych należności z podanego tytułu, powódka nie była wzywana do ich uregulowania, Sąd Okręgowy uznał, że próba potrącenia dotyczyła niewymagalnych jeszcze należności. Nie mogła więc odnieść skutku kompensacyjnego. Do potrącenia mogą bowiem zostać przedstawione, jak podał Sąd Okręgowy, tylko wymagalne wierzytelności, stosownie do art. 498 § 1 i 2 k.c. Zasadność żądania pozwu w części dotyczącej obciążenia strony pozwanej umownymi odsetkami w maksymalnej wysokości określonej art. 359 § 2² k.c. Sąd Okręgowy uzasadnił treścią § 9 pkt 7 powołanej umowy najmu. Zostało w niej bowiem zastrzeżone, że wynajmujący może obciążyć najemcę odsetkami umownymi w wysokości trzykrotności odsetek ustawowych, w wypadku gdy najemca nie dotrzymuje terminu zapłaty należności przysługujących powódce na podstawie powołanej umowy. W zakresie kosztów dodatkowych podstawę naliczenia odsetek umownych stanowił natomiast § 10 umowy łączącej strony. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Uznał, że powódka wygrała sprawę

w całości. Zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c., szczegółowe rozliczenie kosztów procesu zostało pozostawione referendarzowi sądowemu.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniosła pozwana. Zaskarżając ten wyrok w całości, zarzuciła Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 498 k.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie zarzutu potrącenia, a tym samym także nierozpoznanie istoty tej sprawy i bezzasadne uznanie, że do potrącenia została przedstawiona niewymagalna wierzytelność deliktowa oraz że pozwana została pozbawiona uprawnienia do skutecznego potrącenia wierzytelności o zapłatę nieuiszczonej części ceny za towary dostarczone powódce. Następny zarzut dotyczył naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 118 k.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez bezpodstawne nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia części roszczenia objętej pozycjami 16-23 oraz 52-93 z tabeli zamieszczonej przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku. Ostatni zarzut dotyczył zaś naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 98 § 1 w zw. z art. 100 k.p.c. poprzez bezpodstawne uznanie, że powódka wygrała sprawę w 100 % oraz że pozwana powinna w całości pokryć koszty procesy poniesione w tej sprawie przez powódkę. Na podstawie podanych zarzutów, pozwana wniosła więc o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie w całości i obciążenie pozwanej poniesionymi kosztami postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie tylko w części dotyczącej zarzutu przedawnienia należności głównej wskazanej od punktu 16 do 20 oraz od punktu 52 do 78 zestawienia tabelarycznego zawartego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. W tym zakresie Sąd Okręgowy naruszył art. 118 k.c. Nie uwzględnił bowiem, że zarzut przedawnienia roszczenia był uzasadniony w zakresie, w którym chodziło o należności czynszowe i media wykorzystane przez pozwaną, powstałe wcześniej niż trzy lata wstecz od daty złożenia przez powódkę, do Sądu Rejonowego w Jaśle, wniosku o wezwanie pozwanej do próby ugodowej dotyczącej wierzytelności o wartości przenoszącej kwotę zasądzoną przez Sąd Okręgowy. Zasługiwał więc w podanym zakresie na uwzględnienie. Wniosek z 19 lipca 2013 r. przerwał bowiem niewątpliwie bieg terminu przedawnienia, jednakże w odniesieniu do należności, które powstały w okresie późniejszym niż trzy lata wstecz liczone od podanej daty. Granicą wyznaczającą zasadność zarzutu przedawnienia był więc 19 lipca 2010 r. Roszczenia, które powstały w okresie wcześniejszym, nie mogły zostać uwzględnione ze względu na upływ terminu ich przedawnienia, wynoszącego 3 lata. Chodziło bowiem o roszczenia pozostające w zakresie prowadzenia przez powódkę działalności gospodarczej.

Przeciwko zasadności zarzutu przedawnienia w stosunku do roszczeń z tytułu czynszu i mediów, które powstały przez 19 lipca 2010 r., nie mogła, w przekonaniu Sądu Apelacyjnego, świadczyć okoliczność wystawienia przez powódkę faktur korygujących, w których określony został zupełnie nowy termin zapłaty należności wskazanych w ich treści w wyższej nawet wysokości. Każda z objętych takimi fakturami należności powstała bowiem w okresie, na który trafnie wskazał Sąd Okręgowy w tabeli zamieszczonej w uzasadnieniu wyroku. W pozycji nr 16 chodziło o należność z tytułu mediów, która pierwotnie stała się wymagalna w dniu 13 stycznia 2010 r. W pozycji następnej chodziło o 19 marca 2010 r. W kolejnych, do pozycji 20, odpowiednio: 20 kwietnia, 21 maja oraz 18 czerwca 2010 r. Dopiero w pozycji 21 pojawiła się należność datowana na 30 lipca 2010 r., której termin przedawnienia, liczony od tej daty do 19 lipca 2013 r., nie upłynął przed złożeniem przez powódkę wniosku o wezwanie pozwanej do próby ugodowej. Podany w fakturach korygujących termin zapłaty tych należności, czyli 10 listopada 2010 r., można więc uznać za nowy, wyznaczony dodatkowo przez powódkę, której działania, nawet korzystne dla pozwanej, nie mogły wpłynąć na bieg terminów przedawnienia należności, które powstały oraz stały się wymagalne w podanych, pierwotnych terminach ich zapłaty. Z faktur korygujących wynika ponadto, że zostały w nich wyliczone należności wyższe za podane okresy płatności, które nawet w zakresie różnicy pomiędzy kwotami pierwotnie podanymi a następnie skorygowanymi nie mogły stać się wymagalne 10 listopada 2010 r. Dotyczyły bowiem należności, które od samego początku powstały we wcześniejszych, podanych datach, od których należało też liczyć termin przedawnienia, który nie rozpoczynał biegu w nowym terminie, który został dodatkowo wyznaczony przez powódkę.

Podobnie należy ocenić należności czynszowe wskazane w pozycjach od 52 do 78 tabeli sporządzonej przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Chodziło bowiem o czynsz w kwotach po 51 zł, zaś od pozycji (...) - po 139,30 zł, za okres od 2 stycznia 2008 r. do 3 marca 2010 r. Kolejna pozycja (...) dotyczyła skorygowanej należności, która powinna zostać zapłacona do 5 października 2010 r. Nie można więc było uznać, aby od ostatniej z podanych pozycji, mimo dokonywania przez powódkę korekt należności ujętych również w kolejnych pozycjach, do pozycji (...), podane świadczenia czynszowe uległy przedawnieniu w sytuacji, gdy wnioskiem ugodowym z 19 lipca 2013 r. został przerwany bieg trzyletniego terminu ich przedawnienia. Zarzut strony pozwanej oparty na 118 k.c. zasługiwał więc na uwzględnienie co do mediów z pozycji od 16 do 20 włącznie i czynszu od pozycji 52 do 78 z tabeli sporządzonej przez Sąd Okręgowy. Łącznie przedawnienie podanej części roszczeń nie pozwalało na uwzględnienie powództwa wyłącznie w zakresie należności głównej wynoszącej 3266,49 zł i bez odsetek. Szczegółowa analiza wszystkich pozycji, od których Sąd Okręgowy zasądził odsetki umowne w wysokości 16 % oraz osobne odsetki ustawowe za opóźnienie, oparta na porównaniu nominalów kwot częściowych i dat początkowych naliczania wskazanych odsetek, uzasadniała przyjęcie, że od kwot, w stosunku do których powództwo podlegało oddaleniu, w związku z ich korektami, zaskarżonym wyrokiem w ogóle nie zostały zasądzone odsetki, ani umowne, ani też ustawowe. Uwzględnienie apelacji do podanej kwoty rodziło więc konieczność częściowej zmiany punktu pierwszego zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa o zapłatę podanej części należności głównej.

W pozostałym, przeważającym zakresie apelacja strony pozwanej nie zasługiwała na uwzględnienie. Zarzut odnoszący się do nierozpoznania przez Sąd Okręgowy istoty tej sprawy w zakresie potrąceń, na które strona pozwana powoływała się przed sądem pierwszej instancji, oparty za zarzucie naruszenia art. 498 k.c. przez uznanie, że pozwana nie mogła skompensować z należnością powódki własnych wierzytelności, nie zasługiwał na uwzględnienie z powodów, na które trafnie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy, jak też z kolejnych przyczyn, na które wskazywał zakres materiału dowodowego zebranego w tej sprawie.

Potrącenia, na które powoływała się pozwana, nie mogły odnieść skutku kompensacyjnego ze względu wyłączenie zawarte w umowie najmu z 30 marca 2004 r., które zostało zaakceptowane przez obie strony. W § 5 ust. 3 pkt II tej umowy zostało jednoznacznie zapisane, że najemca nie ma prawa do potrącania swoich wierzytelności z należnościami wynajmującego, którego postawa była w tym zakresie decydująca. Nawet wcześniejsza praktyka dokonywania potrąceń, które zostały ustalone przez Sąd Okręgowy, nie oznaczała zmiany tej umowy, lecz oparta była na akceptacji ze strony powódki, której zgody nie można było traktować w sposób generalny, a zwłaszcza uznawać za argument przeciwko jej jednoznaczniemu stanowisku, przede wszystkim dlatego, że materiał tej sprawy nie pozwala na uznanie, aby praktyka potrącania dotyczyła niezapłaconej części ceny za towary dostarczane przez pozwaną, czyli by pozwana potwierdzała, że przyczyną jej nieuiszczenia było pobieranie tzw. opłat półkowych. Przeciwnie, pozwana zaprzeczała, aby pobierała od strony pozwanej inne niż marża opłaty za przyjęcie towarów skarżącej do sprzedaży w sieci swoich sklepów. Podawała natomiast, że obciążała pozwaną wynagrodzeniem za usługi, które świadczyła na podstawie łączących strony umów dotyczących współpracy handlowej. Przy przyjęciu takiego stanowiska, niekonsekwentne ze strony powódki byłoby więc wyrażanie zgody na potrącenie przez pozwaną należności, których powódka nie uznawała. Nie wdając się więc w ocenę, czy takie należności istotnie pozwana miała w stosunku do powódki, jak również nie rozważając, z jakiego tytułu one mogły ewentualnie wynikać, czy chodziło o należności oparte na delikcie z art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji czy też o dalszą część ceny, która nie została zapłacona, uznać na potrzeby tej sprawy należało, że w żadnym z tych wypadków pozwana nie mogła potrącić swoich roszczeń z dwóch różnych, samodzielnie wystarczających przyczyn. Pierwsza została już wskazana przez Sąd Okręgowy. Chodziło więc o to, że strony w umowie najmu wprost wyłączyły uprawnienie pozwanej jako najemcy do potrącania własnych wierzytelności, bez względu na ich źródło, z należnościami przysługującymi powódce z tytułu umowy najmu, czyli z wierzytelnościami, które zostały w tej sprawie prawidłowo zasądzone przez Sąd Okręgowy. Nie były bowiem w swej przeważającej części przedawnione. Przyczyna bezskuteczności potrąceń, które były przedmiotem pism z 23 grudnia 2011 r., 7 marca 2012 r. oraz 31 stycznia 2013 r. leżała z charakterze wierzytelności przysługujących powódce, które nie podlegały potrąceniu, zgodnie z zapisami przyjętymi przez strony w umowie najmu z 30 marca 2004 r. Już z podanego powodu, potrącenia nie mogły odnieść skutku, na który powołała się pozwana w tej sprawie. Za ich bezskutecznością przemawiały również dalsze argumenty, które można rozważać wariantowo, czyli przy uwzględnieniu różnych źródeł

wierzytelności, które w tych pismach zostało przedstawione do potrącenia. Stanowisko pozwanej było bowiem w tym zakresie rozbieżne z poglądem Sądu Okręgowego, który nie był wystarczająco uzasadniony, nie został przedstawiony z koniecznym w tym zakresie ujęciem wariantowym, lecz abstrahował od podstawy faktycznej podawanej przez stronę pozwaną jako źródło wierzytelności przedstawionych do potrącenia w podanych pismach.

Sąd Okręgowy uznał, że wierzytelności przedstawione przez pozwaną w podanych pismach do potrącenia miały swoje źródło w delikcie nieuczciwej konkurencji z art. 15 ust. 1 pkt 4 podanej ustawy. Sprawa nie dotyczyła jednak tych wierzytelności. Nie został ponadto złożony materiał dowodowy, który by mógł stanowić podstawę dokonania takiej oceny. Nie było to jednak potrzebne ponad wariantowe zastosowanie pomiętego przez Sąd Okręgowy art. 505 pkt 3 k.c., czyli przepisu z ustawy wyłączającego dopuszczalność potrącenia takich wierzytelności, które mają swoje źródło w stosunku deliktowym, do którego też należy zaliczyć czyn nieuczciwej konkurencji z art. 15 ust. 1 pkt 4 powołanej ustawy.

Niekonsekwencja ze strony Sądu Okręgowego polegała jednak z drugiej strony na pominięciu twierdzenia strony pozwanej, która podawała stanowczo, również w apelacji, że powołanymi pismami do potrąceń zostały przedstawione roszczenie z tytułu niezapłaconej części cen za nabycie przez powódkę towarów pozwanej. Stanowisko skarżącej zostało więc oparte na założeniu, że potrącenia dokonywane przez powódkę w zakresie należności z tytułu wynagrodzenia za pozorowane usługi były bezskuteczne. Nie powodowały więc wygaśnięcia tych roszczeń pozwanej, które wynikały z częściowego niewykonania przez powódkę umów sprzedaży towarów dostarczanych przez skarżącą. Chodziło więc stronie pozwanej o należności, które gdyby istniały, byłyby bezspornie wymagalne. W tym zakresie argument przedstawienia przez pozwaną do potrącenia należności, które w datach złożenia wskazanych trzech pism, nie były wymagalne, wynikały bowiem z deliktu, nie był przekonujący. Były jednak podstawy do podniesienia innego argumentu przeciwko uwzględnieniu zarzutu opartego na wcześniejszym dokonaniu przez pozwaną czynności potrącenia całej należności zasądzonej przez Sąd Okręgowy wydanym w tej sprawie wyrokiem z własną, dużo większą wierzytelnością skarżącej.

Przeciwko uwzględnieniu zarzutu potrącenia, na który powoływała się w tej sprawie pozwana, niezależnie od argumentu podanego przez Sąd Okręgowy, przemawiały racje stricto procesowe, które można sprowadzić do stwierdzenia, że pozwana nie wykazała w tym postępowaniu, aby istotnie miała w stosunku do powódki roszczenie o zapłatę pozostałej części ceny za nabycie przez stronę powodową towarów dostarczonych przez pozwaną w wysokości podanej w trzech powołanych pismach, zwłaszcza że powódka zaprzeczała, aby należność taka pozwanej przysługiwała. Podważała bowiem twierdzenie strony pozwanej, aby potrącając własne wynagrodzenie za usługi świadczone na rzecz pozwanej na podstawie umów dotyczących współpracy handlowej, popełniała delikt nieuczciwej konkurencji na szkodę pozwanej. Działając więc w celu wykazania, że powódka nie zapłaciła części ceny za nabyte od strony pozwanej towary do wysokości należności zasądzonej zaskarżonym wyrokiem, skarżąca musiałaby przedstawić pełną dokumentację obrazującą okoliczności związane z wielkością dostaw realizowanych na zamówienie powódki oraz sposobu ich rozliczenia, w tym wszystkie faktury dotyczące dostaw dokonywanych przez pozwaną na rzecz powódki. Musiałaby ponadto także udowodnić, że potrącenia, które dotyczyły wynagrodzenia powódki za usługi świadczone na rzecz strony pozwanej, nie były skuteczne, czyli że powódka nie świadczyła tych usług zgodnie z umowami dotyczącymi współpracy handlowej, a więc że dopuściła się czynu nieuczciwej konkurencji na szkodę pozwanej. Wymagany w tym zakresie materiał dowodowy nie został złożony. Niezbędne dowody nie mogły tym samym zostać dopuszczone przez Sąd Okręgowy. Nie zostało w konsekwencji udowodnione istnienie należności z tytułu nabycia przez powódkę towarów pozwanej, które były przedstawiane do potrącenia w powołanych pismach pozwanej. Skutek kompensacyjny nie mógł więc zostać uwzględniony w rozpoznawanej sprawie. Powołane w apelacji zarzuty naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 498 k.c. oraz nierozpoznania istoty sprawy nie zasługiwały więc na uwzględnienie. Apelacja pozwanej podlegała tym samym oddaleniu w części przenoszącej przedawnioną część roszczenia powódki z tytułu czynszu za korzystanie przez stronę pozwaną z pawilonu handlowego na podstawie umowy najmu z 30 marca 2004 r. oraz z tytułu kosztów używania mediów, które były ponoszone przez pozwaną, wraz z umownymi i ustawowymi odsetkami od częściowych kwot podanych w wyroku, zwłaszcza że w zakresie odsetek w apelacji nie zostały podniesione konkretne zarzuty faktyczne, ani też prawne.

Na uwzględnienie nie zasługiwał również zarzut dotyczący naruszenia art. 98 i art. 100 k.p.c. przez Sąd Okręgowy przy orzeczeniu o zasadzie ponoszenia przez pozwaną kosztów procesu, mimo że oczywiście niefortunny był zapis, że powódka wygrała sprawę w 100% w sytuacji, gdy co do części należności, która była objęta pozwem, postępowanie zostało umorzone wskutek cofnięcia pozwu przez powódkę. Nieprecyzyjny zapis dotyczący wyniku tej sprawy nie oznaczał konieczności uwzględnienia apelacji we wskazanej części. W ostatnim punkcie zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy w istocie zdecydował o tym, że pozwana zobowiązana jest pokryć całość kosztów procesu poniesionych w tej sprawie przez powódkę, jak wynika z art. 108 § 1 zdanie drugie k.p.c., pomimo tego, że pozwana nie przegrała sprawy w całości. Na podstawie podanego przepisu, sąd może rozstrzygnąć o zasadzie ponoszenia kosztów, a nie o tym, czy dana strona wygrała sprawę w całości albo w określonej części. Wynik sprawy, mimo tego, że postępowanie zostało umorzone co do niewielkiej części żądania, uzasadniał jednak nałożenie na pozwaną obowiązku pokrycia wszystkich kosztów procesu poniesionych przez powódkę. Znajdował bowiem w tym zakresie zastosowanie art. 100 k.p.c. w części dotyczącej możliwości przyznania całości kosztów na rzecz strony, której stanowisko nie zostało uwzględnione w nieznacznej tylko części. Taka sytuacja wystąpiła w tej sprawie. Przy ocenie zakresu, w którym powództwo zostało uwzględnione, należało bowiem mieć na uwadze nie tylko należność główną, lecz również odsetki umowne oraz ustawowe, które zostały zasądzone przez Sąd Okręgowy. Przy uwzględnieniu obciążenia pozwanej z tak skumulowanymi odsetkami za kilka nawet lat, nie może budzić wątpliwości, że zasądzone odsetki znacznie wręcz przenoszą należność główną. W istocie więc żądanie powódki zaledwie w kilku procentach dochodzonych należności nie zostało uwzględnione w tej sprawie. Na podstawie art. 100 k.p.c. można było przyjąć, nawet uwzględniając nieznacznie korzystny dla strony pozwanej wynik postępowania apelacyjnego, że żądanie powódki nie zostało uwzględnione w tak nieznacznej części, że nie było podstaw do stosunkowego rozliczenia kosztów procesu poniesionych przez obie strony. Nie sposób więc było uznać, aby mimo zamieszczenia w ostatnim punkcie zaskarżonego wyroku zapisu niezupełnie odpowiadającego treści art. 108 § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy naruszył art. 100 k.p.c. Odmienne stanowisko pozwanej nie zasługiwało na uwzględnienie.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 386 § 1 k.p.c., w zakresie natomiast, w którym apelacja została oddalona – zgodnie z art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

Robert Obrębski Beata Kozłowska Agnieszka Łukaszuk